

Modern zamanların kötü tanrılarından biri bu, *bütün kötülüklerin anası* Gaptalizim.

Önceden, toyken felan, bunu ciddiye alırdım. Şimdik, eh.

Kapitalizm'i bütün kötülüklerin anası görenleri anlamaya çalışınca, asıl karşı olduklarının sömürden ziyade ekonominin kendisi olduğunu düşünmeye başladım. Bu arkadaşlara göre bütün *oyunlar* sıfır toplamı (zero sum game) ve bu sebeple birinin kazandığı yerde diğerleri kaybetmeye mahkum, dolayısıyla eğer ben birine bahçemde yetiştirdiğim soğanı patates karşılığı veriyorsam, ya o beni sömürüyor, ya ben onu; ortası yok.

İkimiz de kazanıyor olamayacağımıza göre ve adi pis kapitalist şirket ve onun sahipleri kazandığına göre, ben kaybediyorum. Onlar beni sömürüyor.

Şu anlaşılmasın, meselenin özünü biliyorum, Kapital-Mal-Kapital çevriminin sonunda, sonraki Kapital'in öncekinden büyük olmasının temel kaynağının işçinin emeği olduğunu da kabul ediyorum, ve lakin bu sömürü edebiyatı o noktaya varıyor ki, herhangi bir meseleyi Kapitalizm'e bağlamak mümkün. Evdeki ampul mü patladı, *adi pis kapitalist şirketin sömürdüğü tüketiciler*, kediler azıp birbirine mi girdi, *kapitalizmin evle doldurduğu şehirlerde doğal ortam bulamayan kediler*, bilgisayarına virüs mü bulaştı, *kar hırsıyla bozuk yazılım yapan ve ondaki aksaklıkları da kara çeviren hırsız kapitalistler*, dışın mı çürüdü, *haftada bilmemkaç saat çalıştırdığı adama doğru dürüst dinlenme ve dış fırçalama zamanı vermeyen kapitalist sömürü düzeni* ...

O kadar esnek ki mesele, bir yerden muhakkak tutuyor. Şemsiyen delikse de küfredebiliyorsun, ayakkabın sıkıyorsa da. Bir şey değişiyor mu? Hayır. Şemsiye yine delik, ayakkabın sıkımaya devam ediyor ama için belki her sıkıntıyı nazardan bilen kocakarıları gibi ferahlıyor azıcık.

Arada bir de meydanlarda toplanıp halay çeker, slogan atarsın: *Gaptalizme Gaaarşı Omu Zomuza*

Omuz omuza çünkü birilerinin sırtımıza çıkması için omuz omuza durmak gerek. Ayrı ayrı durursak sırtlanamayız *liderlerimizi*.

Bu yazıyı bana yazdıran Afrika'daki açlıkla ilgili gördüğüm bir yorum oldu: *Kapitalizm açlıktan öldürür* diyordu, akabinde *Kapitalizm obeziteden öldürür* Her ikisinden de mesul o. Kapitalizm kalp krizinden de, bağırsak düğümlenmesinden de, hava kirliliğinden de öldürüyor olabilir tabi...

Doğru olabilir, ancak mesele o bağlamda Kapitalizm'in ne olduğundan çok senin ne yapabileceğin. Sabahtan akşama ve tekrar sabaha bunu konuşabiliriz ama o süre içinde açlıktan ölebilecek tek bir insanın canını kurtarmak bütün bu laflamadan daha değerlidir.

İşaret edilen meselede çözüme dair, benimki de dahil, gereğinden fazla laf var... Ancak birileri gerek dini, gerek insani duygularla öne çıkıp, *gelirimin bir kısmını muhtaçlara gönderiyorum* dediğinde *ama mesele daha derinde* diye cevap veriyorsan, ve fikrini şöyle tuhaf afişlerle ifade etmek hoşuna gidiyorsa, evet, aç kaldığında senin de Kapitalizm'in bir kurbanı olduğuna dair analizler yapmak hoş olabilir bir açıdan.

Adam diyor ki, *ayakkabım sıkıyor, ayakkabıcıya gidiyorum*, cevaben *şerefsiz kapitalist sistem, mesele daha derinde* diye diskurlar atıyorsun. Mesele daha derinde, *alma, satma, üretme, yeme, içme, yürüme, oturma olmasa, bu dertlerin hiçbiri olmayacak*. Derinlik de böyle bir derinlik, gerçekten *daha derinde*.

Ha, sorsan, Anarşist olduğunu da iddia edebilir, Afrika'daki açlığın Kapitalizm'den çok (o pek muhterem layus'el) Anarşizm'den kaynaklandığını, yeryüzündeki en Anarşist yerlerden birinin bugün o açlığın çekildiği topraklar olduğunu anlatamazsınız. *Ama ben barışçıl ve insanların birbirine yardım ettiği bir dünya istiyorum*. Valla ben de istiyorum ama görünen o ki devlet otoritesi olmayınca insanların bazısı su ve ekmek bulamıyor.

Kapitalizm, ondan önceki sorunların bir *çözümüdür*. Onun neyin çözümü olduğunu görmeden, onu değiştirmek mümkün değildir. En fazla değiştiriyormuş gibi yapar, devleti tek şirket haline getirir, sonunda rekabet, kar, zarar olmadığı için toptan batarsınız. Kapitalizm büyük sorunlar yaratmıştır, burası muhakkak, ancak bugün dünya nüfusunun yedi milyara yaklaşabilmesinde, benim etraftaki çalı çırpıyı değil, binlerce kilometre ötedeki doğalgazı yakarak ısınmamda, akşamları biri Hindistan'da, diğeri Amerika'daki, öteki Kore'de insanlarla toplantı yapabilmemde herhalde bir payı var.

Sanıyorlar ki dünya Kapitalizm'den önce cennetti, şerefsiz Kapitalistler kar hırslarıyla gelip bunu tarumar etti. Kapitalizm'den önce çevrede ne yetişiyorsa oniki ay onu yiyordu insanlar, yiyecek için birbirini öldürmek doğaldı, ekonomi köleliğe dayandığı için her an bir baskınla kaçırılıp satılabilirdiniz, nüfus artış hızı çok azdı, temizlik zor, okumak istisna, kitap lükstü. Hayatın o zamanlar daha güzel olduğunu düşünüyorsanız, muhtemelen dünya üzerinde benzer şartları yaşayan yerler vardır, hemen birine doğru yola çıkabilirsiniz.

Kapitalist sistemin hangi şartlar altında, neleri çözmeye çalıştığını anlamadan, ondan *kurtulmak* mümkün değildir. Kapitalizm'e sızlanırken gerçekte ekonominin temeli *değiş-tokuşa* küfrettiğini, *sömürüyü* tamamen ortadan kaldırmak için bütün insan ilişkilerini ortadan kaldırmak gerektiğini görmek zor değil, ama ezberden konuşmak güzel, ısıtıcı bir tarafı var, insan kendini akıllı bile zannediyor.